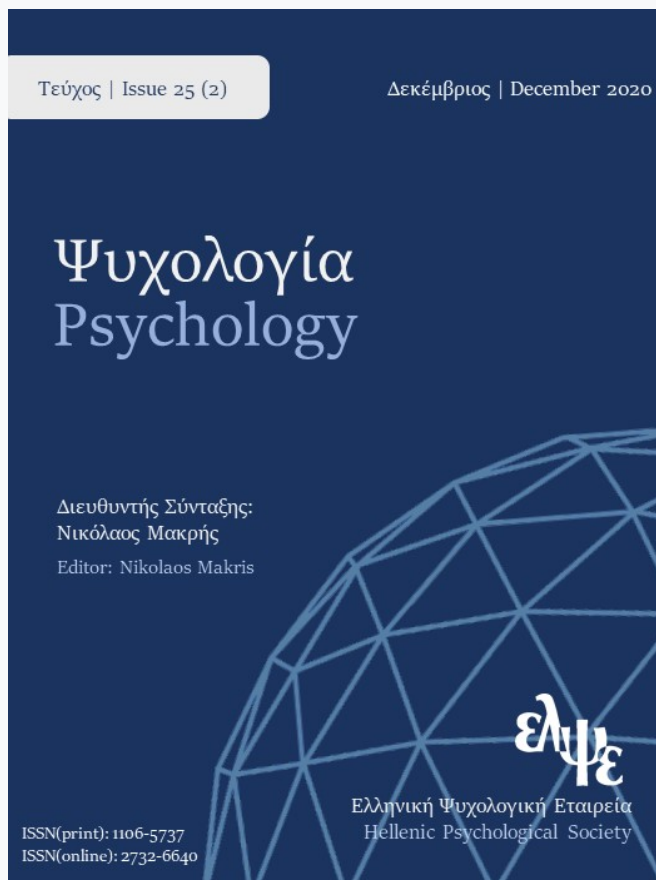

Psychology: the Journal of the Hellenic Psychological Society

Vol 25, No 2 (2020)

Special Section: Contemporary Issues in Neuropsychology

Delinquent behaviors in group sports: Predictive variables for athletes and fans

Maria Thoma, Myria Ioannou, Panayiotis Stavriniades

doi: [10.12681/psy_hps.25593](https://doi.org/10.12681/psy_hps.25593)

Copyright © 2020, Μαρία Θωμά, Μύρια Ιωάννου, Παναγιώτης Σταυρινίδης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

To cite this article:

Thoma, M., Ioannou, M., & Stavriniades, P. (2020). Delinquent behaviors in group sports: Predictive variables for athletes and fans. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 25(2), 142–158.
https://doi.org/10.12681/psy_hps.25593

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ | RESEARCH PAPER

Παραβατικότητα σε αθλητικά πλαίσια: προβλεπτικοί παράγοντες για αθλητές και φίλαθλους

Μαρία ΘΩΜΑ¹, Μύρια ΙΩΑΝΝΟΥ¹, & Παναγιώτης ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗΣ¹¹ Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία, Κύπρος

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ
αθλητές, αθλητικές διοργανώσεις, παραβατικότητα, ταύτιση, φίλαθλοι	Σημαντική μερίδα των συμπεριφορών παραβατικότητας που παρουσιάζουν οι νέοι εκδηλώνονται στο πλαίσιο αθλητικών διοργανώσεων. Η συγκεκριμένη μελέτη είχε σκοπό να εξετάσει πώς η εμπλοκή με μια αθλητική ομάδα, ως φίλαθλος ή αθλητής, σχετίζεται με διαφορετικά επίπεδα παραβατικότητας. Είχε επίσης σκοπό να διερευνήσει κατά πόσο η υψηλή ταύτιση με την αθλητική ομάδα αποτελεί προβλεπτικό παράγοντα για την εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών. Στη συγχρονική αυτή μελέτη συμμετείχαν 222 άτομα, με μέσο όρο ηλικίας τα 23,5 χρόνια. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς για αξιολόγηση του βαθμού και του ρόλου εμπλοκής τους σε αθλητικές διοργανώσεις, των επιπέδων γενικής παραβατικότητας εκτός αθλητικών διοργανώσεων και ειδικής παραβατικότητας που εκδηλώνουν στο πλαίσιο αθλητικών διοργανώσεων και της ταύτισης με την ομάδα. Σύμφωνα με τις αναλύσεις παλινδρόμησης που διενεργήθηκαν, οι αθλητές και οι φίλαθλοι φάνηκαν να διαφέρουν σημαντικά από την εμπλοκή τους σε μια αθλητική ομάδα, ως προς τα επίπεδα παραβατικότητας. Η ταύτιση με την ομάδα φάνηκε να αποτελεί στατιστικά σημαντικό προβλεπτικό παράγοντα της παραβατικότητας που εκδηλώνουν οι φίλαθλοι, ακόμα και για φίλαθλους με χαμηλά επίπεδα γενικής παραβατικότητας εκτός αθλητισμού. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας έχουν πρακτικές προεκτάσεις και συζητείται το πώς μπορούν να βοηθήσουν στον σχεδιασμό κατάλληλων παρεμβάσεων για τη μείωση της συχνότητας των παραβατικών συμπεριφορών σε αθλητικούς χώρους.
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	
Μαρία Θωμά, Ρέμπραντ 12, 6057 Λάρνακα, Κύπρος, email: maria.t.thoma@hotmail.com	

Η νεανική παραβατικότητα είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο αλλά και ένα πολυδιάστατο πρόβλημα που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης και παρέμβασης. Με το πέρασμα των χρόνων αναπτύχθηκαν διάφορες θεωρίες που εξηγούν την ανάπτυξη της παραβατικότητας. Τις τελευταίες δεκαετίες, δόθηκε το έναυσμα για την πραγματοποίηση περαιτέρω διερεύνησης των παραγόντων διαιώνισης της γενικής παραβατικής συμπεριφοράς, καθώς ερευνητές έσπευσαν να προσθέσουν σε αυτούς την κοινωνική μάθηση και τις αναπτυξιακές θεωρίες ή τα βιώματα της ζωής (Cooper et al., 2010). Ταυτόχρονα, ο ελλιπής κοινωνικός έλεγχος, αναφορικά με την ανεπαρκή εισαγωγή κατάλληλων μηχανισμών για μείωση της παραβατικής συμπεριφοράς από την κοινωνία, παρουσιάζεται ως ο κύριος παράγοντας για την εκδήλωση ή διαιώνισή της (Britt & Costello, 2015; Cullen, 2011).

Μια σύγχρονη τάση παραβατικότητας είναι η εκδήλωση επιθετικότητας και παράνομων συμπεριφορών στο πλαίσιο του αθλητισμού. Ο χώρος του γηπέδου μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες για εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών, τόσο από αθλητές όσο και από φίλαθλους. Πολλά άτομα καθίστανται υπό την επιρροή της «ψυχολογίας της μάζας» (Freud, 1921), που ορίζεται ως η τάση των ατόμων να πιστεύουν ή να κάνουν, τα ίδια με μία μεγάλη ομάδα ατόμων. Έτσι, προκύπτει η αύξηση στα κρούσματα επιθέσεων, βανδαλισμών, καταστροφής περιουσιών, αλλά και η διαιώνιση των προτύπων παραβατικής συμπεριφοράς στο γήπεδο ως

αποδεκτή και απαραίτητη. Απόρροια αυτού είναι ότι οι φίλαθλοι που παρευρίσκονται στο γήπεδο ή σε αθλητικές δραστηριότητες, παρουσιάζουν αυξημένα επίπεδα αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της ομάδας τους και πιο έντονα συναισθήματα για την ομάδα. Από την άλλη, όμως, φαίνεται ότι φίλαθλοι με ψηλά επίπεδα ταύτισης και αφοσίωσης για την αθλητική τους ομάδα, μπορούν να βιώσουν τα δύο πιο πάνω (αυξημένα επίπεδα αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της ομάδας τους και πιο έντονα συναισθήματα για την ομάδα) με υψηλή ένταση, ακόμη και εάν δεν παρευρέθηκαν ποτέ σε αγώνες ή δεν βίωσαν ποτέ κάποια πολύ σημαντική συναισθηματική στιγμή με την ομάδα τους (Cottingham, 2012).

Παράλληλα, η συμπεριφορά των αθλητών και φιλάθλων μπορεί να επεξηγηθεί βάσει της θεωρίας της κοινωνικής ταυτότητας (Tajfel & Turner, 1979). Η εν λόγω θεωρία υποστηρίζει ότι τα άτομα επιλέγουν σε ποια κοινωνική ομάδα επιθυμούν να ενταχθούν ως μέλη και δημιουργούν μια ταυτότητα βάσει της αλληλεπίδρασης με τα υπόλοιπα μέλη. Επίσης, δύναται να επεξηγηθεί μέσω της θεωρίας αυτό-κατηγοριοποίησης (Turner, 1982, 1985· Hogg & McGarty, 1990). Με βάση τη θεωρία αυτή, υπάρχει ένα «ενδιάμεσο επίπεδο του εαυτού» που ισχυρίζεται ότι το άτομο εκλαμβάνει τα χαρακτηριστικά που αντιπροσωπεύουν τα μέλη της ομάδας ως δικά του προσωπικά χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά της υποστηριζόμενης αθλητικής ομάδας δεν περιορίζονται απλά στο πλαίσιο του αθλητισμού, αλλά, αντίθετα, είναι συνυφασμένα με την αντίληψη του εαυτού των ατόμων και, ως εκ τούτου, η συμπεριφορά τους κατά τις αθλητικές δραστηριότητες τείνει να είναι πιο ισχυρά εδραιωμένη (Rees et al., 2015). Συμπερασματικά, θεωρώντας ότι τα χαρακτηριστικά της ομάδας απαρτίζουν ένα σημαντικό κομμάτι της ταυτότητας του ατόμου, αναμένεται τα εν λόγω χαρακτηριστικά να παίζουν σημαντικό ρόλο στις αντιλήψεις του, ευρύτερα (Martin et al., 2017). Έτσι, η συναισθηματική επένδυση προς την ομάδα αλλάζει ριζικά τη συμπεριφορά του ατόμου, τόσο προς τα μέλη της ομάδας του όσο και προς τα μέλη ανταγωνιστικών ομάδων (Haji et al., 2016).

Η συμπεριφορά των φιλάθλων έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές, οι οποίοι εστίασαν το ενδιαφέρον τους στην εξέταση της επιδημιολογίας της εκδήλωσης βίας και χουλιγκανισμού σε αθλητικές διοργανώσεις (Poulton, 2008). Ως εκ τούτου, αρκετές μελέτες έχουν γίνει για τις αντιλήψεις των φιλάθλων και για τον βαθμό στον οποίο θεωρούν κατάλληλες τις επιθετικές συμπεριφορές σε αθλητικές διοργανώσεις. Για παράδειγμα, στην έρευνα των Donahue και Wann (2009) οι συμμετέχοντες ήταν 158 (62 άντρες και 96 γυναίκες) φοιτητές, ηλικίας 21-34 χρονών, και τους ζητήθηκε να συμπληρώσουν μία σειρά από ερωτηματολόγια, τα οποία μετρούσαν την ταύτισή τους με την αθλητική ομάδα, τη δυσλειτουργία του οπαδού και τις αντιλήψεις τους σχετικά με την επιθετικότητα των φιλάθλων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο βαθμός ταύτισης του οπαδού με την αθλητική ομάδα είναι ένας σημαντικός προγνωστικός παράγοντας για τη μείωση της αποδοχής της φυσικής επιθετικότητας. Όμως, ένα άτομο το οποίο είναι δυσλειτουργικό και ταυτόχρονα έχει υψηλή ταύτιση με την ομάδα, είναι πιο πιθανό να θεωρήσει τη σωματική και λεκτική επιθετικότητα ως κατάλληλες μορφές εκδήλωσης συμπεριφοράς (Donahue & Wann, 2009). Επιπλέον, σε μια άλλη έρευνα στην οποία εξετάστηκε ένα δείγμα 197 φοιτητών πανεπιστημίου, φάνηκε ότι η δυσλειτουργικότητα του οπαδού και η υψηλή ταύτιση με την ομάδα μπορούσαν να αποτελέσουν ισχυρούς προγνωστικούς παράγοντες και για την εκδήλωση πράξεων εκφοβισμού, δηλαδή συστηματικής επιθετικότητας προς άλλα άτομα (Courtney & Wann, 2010). Άλλες έρευνες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η προθυμία για διάπραξη παραβατικών συμπεριφορών προβλέπεται συνδυαστικά από την υψηλή ταύτιση με την ομάδα και το αρνητικό αποτέλεσμα σε ένα αγώνα, αλλά και την προϋπόθεση για διαφύλαξη της ανωνυμίας τους (π.χ. Wann et al., 2001, 2005).

Οι Gardner, Roth και Brooks-Gunn (2011), μελετώντας ένα δείγμα 1.344 εφήβων από αστικές περιοχές, έδειξαν ότι όσοι συμμετείχαν σε αθλητικές δραστηριότητες είχαν περισσότερες πιθανότητες για εκδήλωση παραβατικότητας απ' αυτούς που συμμετείχαν σε μη-αθλητικές δραστηριότητες, όπως η εκτέλεση εθελοντικής εργασίας, η ενασχόληση με καλές τέχνες και άλλες κοινοτικές δραστηριότητες. Παρόμοια αποτελέσματα παρουσιάστηκαν και σε μια μετανάλυση 51 μελετών, με 48 ανεξάρτητα δείγματα που αφορούσαν 132.366

εφήβους. Σκοπός της υπήρξε η διερεύνηση της σχέσης που έχει η συμμετοχή των εφήβων σε αθλητικές ομάδες ως αθλητές, με την εκδήλωση νεανικής παραβατικότητας (Spruijt et al., 2016). Τα αποτελέσματα έδειξαν την απουσία στατιστικά σημαντικής συσχέτισης μεταξύ συμμετοχής σε αθλήματα και ανήλικης παραβατικότητας. Φάνηκε ότι κάποια χαρακτηριστικά των αθλημάτων μπορούσαν να μετριάσουν τη σχέση μεταξύ της συμμετοχής στον αθλητισμό και της νεανικής παραβατικότητας, έχοντας μέτριας επίδρασης προστατευτικό ρόλο. Επιπλέον, μια διαχρονική μελέτη έδειξε ότι έφηβοι 15 ετών, αθλητές ατομικών αθλημάτων, ήταν πιο πιθανόν να αναπτύξουν παραβατικές συμπεριφορές σε σχέση με τους αθλητές ομαδικών αθλημάτων (Begg et al., 1996). Οι Schaefer και Petkovsek (2017) έδειξαν ότι η κοινωνική μάθηση και ο χαμηλός αυτοέλεγχος αποτελούν προβλεπτικούς παράγοντες της εφηβικής χρήσης διεγερτικών και οπιοειδών, ενώ η συμμετοχή στον αθλητισμό από μόνη της δεν ήταν στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός δείκτης. Το δείγμα τους αφορούσε 2.390 μαθητές Λυκείου στις ΗΠΑ (Schaefer & Petkovsek, 2017).

Από την άλλη, υπάρχει πληθώρα βιβλιογραφικών αναφορών οι οποίες υποστηρίζουν τα οφέλη που δύναται να επιφέρει η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες στους νέους (Busseri et al., 2011· Ekeland et al., 2005· O'Donnell et al., 2019· Quarmby, 2014). Ειδικότερα, σε μια πιο πρόσφατη μελέτη με δείγμα 720 φοιτητών πανεπιστημίου από διάφορες περιοχές του Πακιστάν, φάνηκε ότι η νεανική εγκληματικότητα μπορεί να ελεγχθεί αποτελεσματικά μέσω της ενίσχυσης της αθλητικής συμμετοχής, καθώς αποκάλυψε ότι όσοι συμμετείχαν στον αθλητισμό απέφευγαν να εμπλέκονται σε επιθετικές συμπεριφορές (Khan & Khan, 2018). Οι Spruijt, van der Put, και van Vugt (2018) σε ένα δείγμα 155 εφήβων υψηλού κινδύνου για ανάπτυξη παραβατικών συμπεριφορών, εφάρμοσαν την αθλητική εκπαίδευση ως την κύρια παρέμβαση. Στόχος της συγκεκριμένης μελέτης υπήρξε η διερεύνηση των συνθηκών, στις οποίες τα προγράμματα πρόληψης της παραβατικότητας (που αξιοποιούν την ενασχόληση με βάση τον αθλητισμό) είναι πιο αποτελεσματικά. Το επίπεδο επιτυχίας της παρέμβασης του Ολλανδικού προγράμματος πρόληψης βασιζόταν στη μείωση των παραγόντων κινδύνου και τη βελτίωση των προστατευτικών παραγόντων, με απώτερο στόχο την αποφυγή της εγκληματικότητας. Συμπερασματικά, η έρευνα των Spruijt et al. (2018) κατέληξε στο ότι το επίπεδο επιτυχίας της εν λόγω παρέμβασης προβλέπεται από χαρακτηριστικά που αφορούν στους νέους (φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης), την ενεργή συμπεριφορά των προπονητών τους και τους περιβαλλοντικούς παράγοντες (π.χ. το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο του αθλητικού σωματείου). Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα οι νέοι παρουσίασαν αξιόλογη βελτίωση σε επτά από τους οκτώ παράγοντες κινδύνου και προστασίας που αφορούσαν την εγκληματικότητα (λιγότερα προβλήματα συμπεριφοράς, καλύτερη αποδοχή της εξουσίας, λιγότερους φίλους με παραβατική συμπεριφορά, μείωση της αντίληψης της ύπαρξης πίεσης από συνομήλικους, καλύτερη αντίσταση στις κοινωνικές πιέσεις, περισσότερη κοινωνική συμπεριφορά και ακαδημαϊκή δέσμευση), ενώ ο παράγοντας που δεν φαινόταν να παρουσίασε σημαντική αλλαγή αφορούσε την καλύτερη διαχείριση των προβλημάτων της ζωής (Spruijt et al., 2018). Επίσης, μια μελέτη 2.376 εφήβων που διεξήχθη στην Κορέα με σκοπό τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ αθλητικής δραστηριότητας, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων και νεανικής επιθετικότητας, υποστήριξε ότι η αθλητική δραστηριότητα είχε στατιστικά σημαντική επίδραση στους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, στις σχέσεις με τους δασκάλους και τους φίλους, όπως, επίσης, στην επιθετικότητα που παρουσίαζαν προς τους άλλους ή τον εαυτό τους. Η μείωση της επιθετικότητας φαίνεται να επιτυγχάνεται, αφού πρώτα με περισσότερη αθλητική δραστηριότητα βελτιωθεί το επίπεδο των σχέσεων με τους δασκάλους και τους φίλους. Δηλαδή, η αυξημένη αθλητική δραστηριότητα μπορεί να σχετιστεί με την μειωμένη εκδήλωση νεανικής επιθετικότητας, μέσω της διαμόρφωσής ενός ευνοϊκότερου περιβάλλοντος, που προωθεί την ευημερία (Lee & Lim, 2019).

Οι παρεμβάσεις που βασίζονται στον αθλητισμό μπορούν να επιφέρουν μια σειρά από επιθυμητά αποτελέσματα, όπως τη μείωση των αντικοινωνικών συμπεριφορών και της παραβατικότητας (Nichols, 2010· Parker et al., 2014· Sandford et al., 2008), αλλά και γενικότερα την ανάπτυξη ανθεκτικότητας τόσο σε ατομικό

όσο και κοινωνικό επίπεδο (Misener & Doherty, 2012). Βάσει αυτού, πολλές χώρες έχουν εντάξει στις πολιτικές στρατηγικές τους την ενασχόληση με τον αθλητισμό ως μέσο αποτροπής των νέων από τη συμμετοχή τους σε παραβατικές συμπεριφορές και εγκληματικές ενέργειες (Collins & Kay, 2014).

Παρότι παρατηρείται μεγάλο εύρος μελετών που ερευνούν την παραβατικότητα, καμία έρευνα μέχρι στιγμής δεν έχει συγκρίνει τη διαφορική σχέση που μπορεί να έχει η συμμετοχή σε αθλητική ομάδα με τα επίπεδα παραβατικότητας των φιλάθλων και των αθλητών. Παράλληλα, δεν υπάρχουν προηγούμενες μελέτες που να συγκρίνουν τον βαθμό εκδήλωσης παραβατικών συμπεριφορών σε πλαίσια εκτός και εντός αθλητικών διοργανώσεων. Οι γενικότερες παραβατικές συμπεριφορές είναι πιθανό να διαφέρουν ποσοτικά και ποιοτικά από τις ειδικές παραβατικές συμπεριφορές που εκδηλώνονται στο πλαίσιο του αθλητισμού. Έτσι, μέσω της ανίχνευσης των προαναφερόμενων συσχετίσεων θα καταστεί δυνατή η περαιτέρω κατανόηση της εκδήλωσης παραβατικών συμπεριφορών, αλλά και η διαμόρφωση προγραμμάτων κατάλληλων για την άμεση αντιμετώπιση τους μέσω των αθλητικών δραστηριοτήτων. Οι υποθέσεις της παρούσας έρευνας είναι ότι:

1. Άτομα με προφίλ παραβατικότητας εκτός αθλητισμού, μέσα από την συμμετοχή τους σε αθλητικές διοργανώσεις ως αθλητές, θα παρουσιάζουν μειωμένα επίπεδα παραβατικής συμπεριφοράς.
2. Φίλαθλοι που δεν εμπλέκονται σε παραβατικές συμπεριφορές μη σχετικές με την αθλητική ομάδα, θα παρουσιάζουν αυξημένες παραβατικές συμπεριφορές στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε αθλητικές διοργανώσεις.
3. Ο βαθμός ταύτισης των φιλάθλων με την ομάδα θα προβλέπει τον βαθμό εμπλοκής σε παραβατικές συμπεριφορές στο πλαίσιο του αθλητισμού.

Μεθοδολογία

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα συμμετείχαν 222 ελληνόφωνοι (147 άντρες και 75 γυναίκες) με ηλικίες που κυμαίνονταν από 13 μέχρι 50 χρόνων και με μέσο όρο ηλικίας τους τα 23.50 χρόνια (TA= 6.118).

Με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, το 26.9% δήλωσε ότι ήταν μόνο οπαδοί, το 23.8% ότι ήταν μόνο αθλητές και το 10.3% ότι ήταν φίλαθλοι και αθλητές ταυτόχρονα. Επιπλέον, το 1.3% ότι ήταν μόνο προπονητές, άλλο 1.3% φίλαθλοι και προπονητές, όπως επίσης 1.3% ότι ήταν αθλητές και προπονητές. Μερίδα των συμμετεχόντων με το ίδιο ποσοστό (1.3%) δήλωσαν ότι ήταν οπαδοί, αθλητές και προπονητές. Το 0.9% δήλωσε ότι ήταν οπαδοί, προπονητές και μέλη αθλητικού συνδέσμου, το 4.9% ότι ήταν φίλαθλοι και μέλη συνδέσμου. Ακόμη, το 10.3% ότι ήταν μόνο μέλη συνδέσμου, όπως, επίσης το 3.6% ότι ήταν φίλαθλοι και μέλη συνδέσμου, χωρίς να ανήκουν σε κάποιο αθλητικό σύλλογο ως αθλητές. Μόνο φίλαθλοι, χωρίς να ανήκουν σε αθλητικό σύλλογο ως αθλητές, δήλωσαν να είναι το 5.4% και το 5.4% ότι τους αρέσει να ασκούνται χωρίς όμως να ανήκουν σε κάποιο αθλητικό σύνδεσμο. Τέλος, το 5.4% ότι δεν εντάσσεται σε κάποιο αθλητικό σύνδεσμο ως αθλητές, αλλά ασκούνται συστηματικά, ενώ το 3.1% ότι δεν έχουν καμία σχέση με τον αθλητισμό. Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητο να αναφερθεί ότι τα άτομα που δεν συμμετείχαν σε καμία από τις δύο ομάδες (φίλαθλοι ή αθλητές) δεν συμπεριλήφθηκαν στις τελικές αναλύσεις της μελέτης.

Εργασία

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης δημιουργήθηκε ένα πακέτο ερωτηματολογίων το οποίο αποτελείται από ερωτήσεις που εξετάζουν τον βαθμό συμμετοχής σε αθλητικές διοργανώσεις, τα επίπεδα γενικής παραβατικότητας εκτός αθλητισμού, τα επίπεδα παραβατικότητας που παρουσιάζονται μόνο στο πλαίσιο

αθλητικών διοργανώσεων και τον βαθμό ταύτισης με την αθλητική ομάδα. Σε αυτά είχαν πρόσβαση οι συμμετέχοντες μέσω ενός συγκεκριμένου ηλεκτρονικού συνδέσμου.

Καθώς δεν υπήρχαν έγκυρα και σταθμισμένα εργαλεία στη βιβλιογραφία που να επικεντρώνονται συγκεκριμένα στη μελέτη των αθλητών και των φιλάθλων, αξιοποιήθηκαν ερωτήσεις που είχαν χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενες έρευνες στην Κύπρο με σκοπό την αξιολόγηση της γενικής παραβατικότητας (Stylianiou et al., 2019) και έρευνες στο εξωτερικό με σκοπό τη μέτρηση της συχνότητας συμμετοχής σε αθλητικές διοργανώσεις (Agans et al., 2017· Laborde et al., 2017). Επομένως, το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε δε στηρίχθηκε σε κάποιο ήδη υπάρχον ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιείται στην υφιστάμενη βιβλιογραφία, καθώς δημιουργήθηκε για την συγκεκριμένη μελέτη. Παράλληλα, οι δημιουργοί του εν λόγω εργαλείου έλαβαν ποιοτικής μορφής ανατροφοδότηση για τις ερωτήσεις, την μορφή και τον απαιτούμενο χρόνο συμπλήρωσης του εργαλείου, κατόπιν πιλοτικής έρευνας που διενεργήθηκε με 36 συμμετέχοντες (21 άντρες και 12 γυναίκες), που ο μέσος όρος ηλικίας τους κυμαινόταν στα 25 έτη. Η ανατροφοδότηση εστιαζόταν στο ότι αφορά ένα ερωτηματολόγιο εύκολα κατανοητό, ευχάριστο και με σεβασμό στην ανωνυμία των συμμετεχόντων.

Αρχικά, το ερωτηματολόγιο εξέταζε δημογραφικά στοιχεία του δειγματικού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένου του φύλου, της ηλικίας και άλλων, τους κύριους ρόλους εμπλοκής στον αθλητισμό και το ιστορικό συμμετοχής σε αθλητικές διοργανώσεις. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν εάν εμπλέκονταν στον αθλητισμό ως αθλητές, ως φίλαθλοι και τα δύο ή κανένα από τα δύο και να προσδιορίσουν τη συχνότητα και τους κύριους τρόπους εμπλοκής τους. Ταυτόχρονα, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να δώσουν πληροφορίες για το οικογενειακό τους υπόβαθρο, όπως για παράδειγμα τη μόρφωση των γονέων τους.

Για τη μέτρηση της υπάρχουσας παραβατικότητας του ατόμου βάσει των συνθηκών ζωής του, χρησιμοποιήθηκαν 20 ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν σε μια 5-βαθμη κλίμακα (0: Ποτέ, 5: Πάντα). Οι ερωτήσεις αυτές αντανακλούν 2 παράγοντες, το κατά πόσο τα άτομα έχουν προδιάθεση να εκδηλώσουν παραβατικότητα βάσει των προηγούμενων οικογενειακών ή σχολικών εμπειριών/ επιρροών και το κατά πόσο τα άτομα εκδηλώνουν παραβατικότητα σε διάφορους τομείς της ζωής τους που δεν αφορούν στην αθλητική συμμετοχή τους. Ενδεικτική ερώτηση ήταν το κατά πόσο το άτομο ή οποιοδήποτε άλλο μέλος της οικογένειας του είχε προβεί ποτέ σε οποιαδήποτε παράνομη ενέργεια.

Για τη μέτρηση του βαθμού ταύτισης του ατόμου/ οπαδού με την ομάδα του, καθώς και τον βαθμό εμπλοκής του με τις δραστηριότητες της ομάδας, οι συμμετέχοντες απάντησαν σε 4 ερωτήσεις. Ενδεικτική ερώτηση ήταν το πώς θα αντιδρούσαν εάν ένα άτομο προσέβαλλε με τον χειρότερο τρόπο την ομάδα τους.

Για τη μέτρηση της παραβατικότητας που εκδηλώνεται σε αθλητικούς χώρους από φιλάθλους, χρησιμοποιήθηκαν 9 ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν σε μια 5-βαθμη κλίμακα (0: Δεν έχει συμβεί ποτέ, 5: Συμβαίνει μια φορά την εβδομάδα ή περισσότερο). Οι ερωτήσεις αυτές αντανακλούν 2 παράγοντες, το κατά πόσο τα άτομα προβαίνουν σε παραβατικές συμπεριφορές στα πλαίσια της συμμετοχής τους στην ομάδα, καθώς και τον βαθμό εμπλοκής τους σε όσα αφορούν την ομάδα. Ενδεικτικές ερωτήσεις ήταν το κατά πόσο έχουν ποτέ συλληφθεί από την αστυνομία για ενέργειες που αφορούν στην ομάδα και το πόσο συχνά επισκέπτονται τον σύνδεσμο φιλάθλων της ομάδας τους.

Τέλος, σχετικά με τη μέτρηση της παραβατικότητας που εκδηλώνεται σε αθλητικούς χώρους από αθλητές, χρησιμοποιήθηκαν 15 ερωτήσεις που βαθμολογήθηκαν σε μια 5-βαθμη κλίμακα (0: Δεν ισχύει καθόλου, 5: Ισχύει πάρα πολύ ή σχεδόν πάντα). Οι ερωτήσεις αυτές αντανακλούν 2 παράγοντες, το κατά πόσο τα άτομα προβαίνουν σε παραβατικές συμπεριφορές στα πλαίσια της συμμετοχής τους στην ομάδα, όπως επίσης τον βαθμό αυτής της συμμετοχής στην ομάδα στο άτομο. Ενδεικτικές ερωτήσεις ήταν «Μετά την έναρξη της άθλησης μου στην ομάδα παρατήρησα βελτίωση του επιπέδου αυτοελέγχου μου (π.χ. έλεγχος θυμού, έλεγχος διατροφής)» και «Η συμμετοχή μου στην ομάδα συμβάλλει στη μείωση της επίδοσής μου στα μαθήματά μου».

Οι δείκτες εσωτερικής συνάφειας των ερωτηματολογίων παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1*Παρουσίαση δεικτών εσωτερικής συνάφειας ερωτηματολογίων της έρευνας*

	Cronbach's alpha
Γενικής Παραβατικότητας εκτός αθλητισμού (8 ερωτήσεις)	,798
Παραβατικότητας σε αθλητικές διοργανώσεις ως φίλαθλος (7 ερωτήσεις)	,827
Προσαρμοστικότητας λόγω εμπλοκής σε αθλητική ομάδα ως αθλητής (6 ερωτήσεις)	,851
Μη προσαρμοστικής εμπλοκής σε αθλητική ομάδα ως αθλητής (8 ερωτήσεις)	,714

Διαδικασία

Η παρούσα έρευνα ήταν συγχρονική και εγκρίθηκε από ομάδα καθηγητών του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου ως προς την ηθική και τη δεοντολογία της διαδικασίας της έρευνας και της φύσης του ερωτηματολογίου. Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε, αναπτύχθηκε κατόπιν πιλοτικής έρευνας στην οποία οι συμμετέχοντες παρείχαν ποιοτικής μορφής ανατροφοδότηση για τις ερωτήσεις του εργαλείου. Αρχικά, επιλέχθηκαν οι ερωτήσεις και καταχωρήθηκαν ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα www.surveymonkey.com. Ακολούθως, ο σύνδεσμος στον οποίο εμπεριείχονταν τα ερωτηματολόγια κοινοποιήθηκε σε συμβατικό δείγμα από την υποφαινόμενη προπτυχιακή φοιτήτρια που ήταν υπεύθυνη της έρευνας. Για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας, η υποφαινόμενη απέστειλε σε επαφές τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο για περίοδο ενός μήνα (Δεκέμβρης 2018 - Γενάρης 2019) και μετά το πέρας αυτής της χρονικής διάρκειας ο ηλεκτρονικός σύνδεσμος απενεργοποιήθηκε. Ο χρόνος συμπλήρωσης του ηλεκτρονικού πακέτου ερωτηματολογίων δεν ξεπερνούσε τα 20 λεπτά. Οι συμμετέχοντες πληροφορούνταν πριν ξεκινήσουν τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων για το περιεχόμενο και τους σκοπούς της έρευνας, ενημερώνονταν ότι ο καθένας θα έχει ένα μοναδικό κωδικό και ότι τα δεδομένα τους θα παραμείνουν ανώνυμα. Η συμπλήρωση του πακέτου ήταν εθελοντική και οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να προχωρήσουν με τα ερωτηματολόγια μόνο εφόσον έδιναν τη συγκατάθεσή τους για συμμετοχή στην έρευνα. Οι συμμετέχοντες δεν είχαν οποιοδήποτε προσωπικό όφελος από τη συμμετοχή τους στην έρευνα. Για περιορισμό των ελλειπόντων τιμών στις ερωτήσεις, τέθηκε στις ρυθμίσεις να είναι προαπαιτούμενη η απάντηση όλων των ερωτήσεων κάθε ερωτηματολογίου για να μπορούν να προχωρήσουν οι συμμετέχοντες με το επόμενο ερωτηματολόγιο.

Στατιστική Ανάλυση

Το στατιστικό πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για τις αναλύσεις ήταν το SPSS 25.0 (Statistical Package for Social Sciences). Αρχικά, καθαρίστηκαν τα δεδομένα και άτομα με ελλείπουσες τιμές >75% του πακέτου ερωτηματολογίων αποκλείστηκαν από τις περαιτέρω στατιστικές αναλύσεις. Όλες οι μεταβλητές ελέγχθηκαν σε ό,τι αφορά τη λοξότητα και την κύρτωση των παρατηρήσεων. Επίσης, αφού επαληθεύτηκαν οι παραγοντικές δομές των εργαλείων, υπολογίστηκαν τα συνεκτικά σκορ των συμμετεχόντων σε κάθε μια από τις βασικές μεταβλητές (π.χ. ταύτιση με την ομάδα, γενική παραβατικότητα, παραβατικότητα σε αθλητικές διοργανώσεις). Ο υπολογισμός του δείκτη εσωτερικής συνάφειας διενεργήθηκε με την χρήση του δείκτη Cronbach's alpha, ο οποίος έδειξε καλή εσωτερική συνέπεια μεταξύ των ερωτήσεων με $\alpha > .65$. Επιπλέον, υπολογίστηκαν οι συσχετίσεις μεταξύ των βασικών μεταβλητών. Για τον έλεγχο των υποθέσεων της έρευνας έγιναν αναλύσεις απλής γραμμικής παλινδρόμησης και λογιστικής παλινδρόμησης, ώστε να εξεταστεί η

προβλεπτική ικανότητα των ανεξάρτητων μεταβλητών στο να εξηγηθεί η εξαρτημένη μεταβλητή. Για τη διενέργεια της ανάλυσης πολλαπλής παλινδρόμησης, ελέγχθηκαν οι παρακάτω προϋποθέσεις: ομοσκεδαστικότητα/ανεξαρτησία και κανονικότητα των σφαλμάτων της παλινδρόμησης, πολυσυγγραμμικότητα, ο δείκτης Tolerance > 0.2 , ο δείκτης VIF < 10 , μη ύπαρξη ακραίων ή απόλυτων τιμών με μεγάλη επίδραση και μη ύπαρξη αυτοσυσχέτισης όπως αυτό φαίνεται από τον δείκτη Durbin-Watson (τιμή κοντά στο 2). Σε ό,τι αφορά τη λογιστική παλινδρόμηση, σκοπός ήταν και πάλι να ελεγχθεί η προβλεπτική ικανότητα του μοντέλου, ώστε να προβλέπει στο μέγιστο το ρίσκο κάποιου ατόμου να εμπλακεί σε θετικές ή αρνητικές συμπεριφορές ως αποτέλεσμα της ενασχόλησής του με τον αθλητισμό ή ως φίλαθλος.

Αποτελέσματα

Πριν την εξέταση των επιμέρους υποθέσεων της έρευνας, υπολογίστηκαν οι δείκτες εσωτερικής συνάφειας για τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα. Για τον υπολογισμό των δεικτών αξιοπιστίας χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης Cronbach's alpha και θεωρήθηκε ότι αν το $\alpha > .65$, οι ερωτήσεις είχαν μεταξύ τους καλή εσωτερική συνέπεια. Με βάση τα αποτελέσματα, φάνηκε ότι όλα τα επιμέρους ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα είχαν καλή εσωτερική αξιοπιστία (Πίνακας 2).

Ακολουθώντας, με βάση τις αναλύσεις συσχέτισης (παρουσιάζονται στον Πίνακα 3), φάνηκε ότι η γενική παραβατικότητα είχε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση, ισχυρής ισχύος για επίπεδο σημαντικότητας $p < .001$ ($r = .626$, $p = .000$), με την παραβατικότητα των φίλαθλων. Η γενική παραβατικότητα είχε στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση, μικρής ισχύος για επίπεδο σημαντικότητας $p < .05$ ($r = -.174$, $p = .043$), με την αρνητική προσαρμοστικότητα των αθλητών. Η παραβατικότητα των φίλαθλων είχε στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση, μικρής ισχύος για επίπεδο σημαντικότητας $p < .05$ ($r = -.190$, $p = .035$), με τη θετική προσαρμοστικότητα των αθλητών.

Πίνακας 2

Παρουσίαση συσχετίσεων μεταξύ των βασικών μεταβλητών της έρευνας

	1	2	3	4
1.Γενική παραβατικότητα εκτός αθλητισμού	1	.626***	-.146	-.174*
2.Παραβατικότητα ως φίλαθλος		1	-.190*	-.050
3.Καλή προσαρμογή ως αθλητής			1	.373***
4.Αρνητική προσαρμογή ως αθλητής				1

*Σημείωση: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Έλεγχος υποθέσεων

Για τον έλεγχο της 1^{ης} υπόθεσης που αφορούσε στο κατά πόσο η γενική παραβατικότητα προέβλεπε τη θετική ή αρνητική προσαρμοστικότητα των αθλητών έγιναν αναλύσεις απλής παλινδρόμησης. Ανεξάρτητη μεταβλητή ήταν η γενική παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι συμμετέχοντες εκτός αθλητικών διοργανώσεων και εξαρτημένη μεταβλητή ήταν η θετική προσαρμοστικότητα ή αρνητική παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι συμμετέχοντες που ήταν αθλητές. Συγκεκριμένα, η πρώτη ανάλυση παλινδρόμησης έδειξε ότι η γενική παραβατικότητα εκτός αθλητικών διοργανώσεων είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι αθλητές, με $F_{(1, 134)} = 4.173$, $p = .043$. Επιπλέον, από το γενικό μοντέλο φάνηκε ότι η γενική παραβατικότητα μπορούσε να εξηγήσει το 3% της συνολικής διασποράς της παραβατικότητας των αθλητών ($R^2 = .030$). Ο έλεγχος της επίδρασης της ανεξάρτητης μεταβλητής στην εξαρτημένη σε τυπικές μονάδες έδειξε ότι

για μια μονάδα αύξησης στη γενική παραβατικότητα, η παραβατικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού αυξάνεται, επίσης, κατά 0.17 μονάδες ($b = .174$, $t = 2.043$, $p = .043$).

Εν συνεχεία, η δεύτερη ανάλυση παλινδρόμησης έδειξε ότι η γενική παραβατικότητα εκτός αθλητικών διοργανώσεων δεν είχε στατιστικά σημαντική σχέση με τη θετική προσαρμοστικότητα που παρουσίαζαν οι αθλητές, με $F_{(1, 133)} = 2.915$, $p = .090$. Η γενική παραβατικότητα μπορούσε να εξηγήσει το 2.1% της συνολικής διασποράς της παραβατικότητας των αθλητών ($R^2 = .021$), αλλά η σχέση αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική.

Ακολούθως, το δείγμα χωρίστηκε σε 3 ομάδες, ανάλογα με τα επίπεδα γενικής παραβατικότητας που παρουσίαζαν. Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκαν οι ομάδες των συμμετεχόντων με χαμηλά, μέτρια και υψηλά επίπεδα παραβατικότητας, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις για τη γενική παραβατικότητα και τα εκατοστημόρια που σχηματίστηκαν με βάση το μέσο όρο και την τυπική απόκλιση. Η ανάλυση παλινδρόμησης επαναλήφθηκε ξεχωριστά για κάθε ομάδα, ώστε να διαπιστωθεί εάν η σχέση του αθλητισμού με τη θετική ή αρνητική προσαρμοστικότητα ήταν διαφορετική, ανάλογα με το βαθμό παραβατικότητας της γενικής συμπεριφοράς των συμμετεχόντων εκτός αθλητισμού.

Αρχικά, σε ό,τι αφορά τη θετική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού, οι αναλύσεις για τους συμμετέχοντες με χαμηλή γενική παραβατικότητα έδειξαν ότι η παραβατικότητα εκτός αθλητισμού δεν είχε στατιστικά σημαντική σχέση με τη θετική προσαρμοστικότητα των αθλητών, με $F_{(1, 44)} = 0.171$, $p = .681$. Η γενική παραβατικότητα επεξηγούσε μόνο το 0.4% της συνολικής διασποράς της θετικής προσαρμοστικότητας και η σχέση αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική (Πίνακας 3).

Σε ό,τι αφορά τη θετική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού, οι αναλύσεις για τους συμμετέχοντες με μέτρια γενική παραβατικότητα έδειξαν ότι η παραβατικότητα εκτός αθλητισμού είχε στατιστικά σημαντική σχέση με τη θετική προσαρμοστικότητα των αθλητών, με $F_{(1, 63)} = 7.896$, $p = .007$. Η γενική παραβατικότητα επεξηγούσε το 11.1% της συνολικής διασποράς της θετικής προσαρμοστικότητας για τους μη παραβάτες και για μια μονάδα αύξησης στη γενική παραβατικότητα, η θετική προσαρμοστικότητα των αθλητών μειωνόταν κατά 0.33 μονάδες και η αλλαγή αυτή ήταν στατιστικά σημαντική (Πίνακας 3).

Οι αναλύσεις για τους συμμετέχοντες με υψηλή γενική παραβατικότητα έδειξαν ότι η παραβατικότητα εκτός αθλητισμού είχε στατιστικά σημαντική σχέση με τη θετική προσαρμοστικότητα των αθλητών, με $F_{(1, 22)} = 6.446$, $p = .019$. Η γενική παραβατικότητα επεξηγούσε το 22.7% της συνολικής διασποράς της θετικής προσαρμοστικότητας για τους μη παραβάτες, και για μια μονάδα αύξησης στην γενική παραβατικότητα, η θετική προσαρμοστικότητα των αθλητών αυξανόταν κατά 0.48 μονάδες και η αλλαγή αυτή ήταν στατιστικά σημαντική (Πίνακας 3).

Επιπλέον, εξετάστηκε η αρνητική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού, όπου οι αναλύσεις για τους συμμετέχοντες με χαμηλή γενική παραβατικότητα έδειξαν ότι η παραβατικότητα εκτός αθλητισμού δεν είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την αρνητική προσαρμοστικότητα των αθλητών, με $F_{(1, 44)} = 2.253$, $p = .141$. Η γενική παραβατικότητα επεξηγούσε μόνο το 4.9% της συνολικής διασποράς της αρνητικής προσαρμοστικότητας, αλλά η επίδραση αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική (Πίνακας 3).

Ακολούθως, σε ό,τι αφορά την αρνητική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού, οι αναλύσεις για τους συμμετέχοντες με μέτρια γενική παραβατικότητα έδειξαν ότι η παραβατικότητα εκτός αθλητισμού δεν είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την αρνητική προσαρμοστικότητα των αθλητών, με $F_{(1, 64)} = 2.509$, $p = .118$. Η γενική παραβατικότητα επεξηγούσε μόνο το 3.8% της συνολικής διασποράς της αρνητικής προσαρμοστικότητας για τους μη παραβάτες και η επίδραση αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική (Πίνακας 3).

Παράλληλα, σε ό,τι αφορά την αρνητική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού, οι αναλύσεις για τους συμμετέχοντες με υψηλή γενική παραβατικότητα έδειξαν ότι η παραβατικότητα εκτός αθλητισμού είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την αρνητική προσαρμοστικότητα των αθλητών, με $F_{(1, 22)} = 9.584$, $p = .005$. Η γενική παραβατικότητα επεξηγούσε το 30.3% της συνολικής διασποράς της αρνητικής προσαρμοστικότητας

για τους μη παραβάτες και για μια μονάδα αύξησης στη γενική παραβατικότητα, η αρνητική προσαρμοστικότητα των αθλητών αυξανόταν κατά 0.55 μονάδες και η αλλαγή αυτή ήταν στατιστικά σημαντική (Πίνακας 3).

Επιπλέον, εφαρμόστηκε λογιστική παλινδρόμηση για να εξεταστεί η πιθανότητα που είχε η εμπλοκή του αθλητισμού να οδηγήσει σε θετική ή σε αρνητική προσαρμοστικότητα. Φάνηκε ότι το 81.54% του δείγματος που ήταν αθλητές είχαν θετική προσαρμοστικότητα και μόνο το 18.46% είχαν αρνητική προσαρμοστικότητα, ανεξάρτητα με τα επίπεδα της γενικής τους παραβατικότητας. Η γενική παραβατικότητα ήταν στατιστικά σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας της προσαρμογής, με $b = -1.014$, $p = .003$ και το ποσοστό της διασποράς της προσαρμοστικότητας στο πλαίσιο του αθλητισμού που προβλεπόταν από τη γενική παραβατικότητα εκτός αθλητισμού ήταν 36.3%.

Για τον έλεγχο της 2^{ης} υπόθεσης η οποία αφορούσε στο κατά πόσο η γενική παραβατικότητα προέβλεπε τις αυξημένες ή μειωμένες παραβατικές συμπεριφορές των φιλάθλων, έγιναν αναλύσεις απλής παλινδρόμησης. Ανεξάρτητη μεταβλητή ήταν η γενική παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι συμμετέχοντες εκτός αθλητικών διοργανώσεων και εξαρτημένη μεταβλητή ήταν η παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι συμμετέχοντες που ήταν φιλάθλοι. Συγκεκριμένα, η πρώτη ανάλυση παλινδρόμησης έδειξε ότι η γενική παραβατικότητα εκτός αθλητικών διοργανώσεων είχε στατιστικά σημαντική σχέση και με την παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι φιλάθλοι, με $F_{(1,48)} = 6.829$, $p = .012$. Επιπλέον, από το γενικό μοντέλο φάνηκε ότι η γενική παραβατικότητα μπορούσε να εξηγήσει το 12.5% της συνολικής διασποράς της παραβατικότητας των φιλάθλων ($R^2 = .125$). Ο έλεγχος της επίδρασης της ανεξάρτητης μεταβλητής στην εξαρτημένη σε τυπικές μονάδες έδειξε ότι για μια μονάδα αύξησης στη γενική παραβατικότητα, η παραβατικότητα των φιλάθλων αυξάνεται επίσης, κατά 0.35 μονάδες ($b = .353$, $t = 2.613$, $p = .012$).

Για τον έλεγχο της 3^{ης} υπόθεσης η οποία αφορούσε στο κατά πόσο ο βαθμός ταύτισης με την ομάδα προέβλεπε την παραβατικότητα των φιλάθλων, έγιναν αναλύσεις απλής παλινδρόμησης. Ανεξάρτητη μεταβλητή ήταν ο βαθμός ταύτισης που παρουσίαζαν οι φιλάθλοι και εξαρτημένη μεταβλητή ήταν η παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι συμμετέχοντες που ήταν φιλάθλοι. Η ανάλυση παλινδρόμησης έδειξε ότι η ταύτιση με την ομάδα είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την παραβατικότητα που παρουσίαζαν οι φιλάθλοι, με $F_{(5,151)} = 34.485$, $p = .000$. Επιπλέον, από το γενικό μοντέλο φάνηκε ότι η ταύτιση με την ομάδα μπορούσε να εξηγήσει το 53.3% της συνολικής διασποράς της παραβατικότητας στα πλαίσια των φιλάθλων ($R^2 = .533$). Αυτό το ποσοστό θεωρείται εξαιρετικά υψηλό, δεδομένης της γενικότερα χαμηλής διασποράς που επεξηγείται συνήθως από τα θεωρητικά προβλεπτικά μοντέλα για την παραβατικότητα.

Κατά τον έλεγχο των επιμέρους συνεισφορών κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής στο μοντέλο (Πίνακας 4), εξετάστηκε η σχέση κάθε δείκτη ταύτισης με την ομάδα στην παραβατικότητα των φιλάθλων. Αρχικά, φάνηκε ότι το πόσο φανατικό οπαδό θεωρούν τον εαυτό τους είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την παραβατικότητα στο πλαίσιο της ομάδας. Συγκεκριμένα, για αύξηση μιας τυπικής μονάδας στο πόσο φανατικό θεωρούσαν τον εαυτό τους ως οπαδό οι συμμετέχοντες, η παραβατικότητα των φιλάθλων αυξάνεται κατά 0.23 μονάδες.

Φάνηκε ακόμη ότι ο αριθμός των ωρών που αφιέρωναν οι φιλάθλοι στην ενασχόλησή τους με την ομάδα ημερήσια, δεν είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την παραβατικότητα στο πλαίσιο της ομάδας. Ταυτόχρονα, φάνηκε ότι το εάν έβλεπαν τον αγώνα της ομάδας τους στο γήπεδο με τους οργανωμένους ή στον σύνδεσμο, είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την παραβατικότητα στο πλαίσιο της ομάδας. Συγκεκριμένα, για αύξηση μιας τυπικής μονάδας εάν έβλεπαν τον αγώνα της ομάδας τους στο γήπεδο με τους οργανωμένους ή στον σύνδεσμο, η παραβατικότητα των φιλάθλων αυξάνεται κατά 0.168 μονάδες.

Επιπρόσθετα, φάνηκε ότι το εάν οι συμμετέχοντες θα απαντούσαν εχθρικά ή θα χρησιμοποιούσαν σωματική βία σε όποιον προσέβαλλε την ομάδα τους, είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την εκδήλωση παραβατικότητας στο πλαίσιο της αθλητικής ομάδας. Συγκεκριμένα, για αύξηση μιας τυπικής μονάδας στο εάν

οι συμμετέχοντες θα απαντούσαν εχθρικά ή χρησιμοποιούσαν σωματική βία έναντι όποιου προσέβαλλε την ομάδα τους, η παραβατικότητα των φιλάθλων αυξάνεται κατά 0.232 μονάδες.

Τέλος, το πόσο συχνά αποφεύγουν οι συμμετέχοντες να κάνουν παρέα με άτομα που υποστηρίζουν μια άλλη ομάδα, φαίνεται να είχε στατιστικά σημαντική σχέση με την εκδήλωση παραβατικότητας στο πλαίσιο της ομάδας. Συγκεκριμένα, για αύξηση μιας τυπικής μονάδας στο πόσο συχνά αποφεύγουν οι συμμετέχοντες να κάνουν παρέα με άτομα που υποστηρίζουν μια άλλη ομάδα, η παραβατικότητα των φιλάθλων αυξάνεται κατά 0.388 μονάδες.

Πίνακας 3

Παρουσίαση αποτελεσμάτων από αναλύσεις παλινδρόμησης για τα επίπεδα γενικής παραβατικότητας

Επίπεδο γενικής παραβατικότητας	Αποτέλεσμα: θετική προσαρμοστικότητα					Αποτέλεσμα: αρνητική προσαρμοστικότητα				
	B	SE	B	t	p	B	SE	β	t	p
Χαμηλή	-.547	1.320	-.062	-.414	.681	-.589	.392	-.221	-1.501	.141
Μέτρια	-1.562	.556	-.334	-2.810	.007	-.380	.240	-.194	-1.584	.118
Υψηλή	1.195	.471	.476	2.539	.019	.874	.282	.551	3.096	.005

Πίνακας 4.

Παρουσίαση αποτελεσμάτων από ανάλυση παλινδρόμησης για πρόβλεψη της ταύτισης με την ομάδα

	B	SE	β	t	p
Πόσο φανατικό ως φίλαθλο θεωρούν τον εαυτό τους	.058	.017	.232	3.306	.001
Αριθμός ωρών ενασχόλησης με την ομάδα	-.005	.015	-.021	-.323	.747
Παρακολούθηση ομάδας στο γήπεδο με οργανωμένους ή στο σύνδεσμο	.230	.094	.168	2.443	.016
Εχθρική στάση ή σωματική βία αν προσέβαλλαν την ομάδα τους	.303	.093	.216	3.275	.001
Αποφυγή παρέας με άτομα που υποστηρίζουν άλλη ομάδα	.237	.040	.388	6.006	.000

Συζήτηση

Η παρούσα έρευνα είχε σκοπό να εξετάσει τη σχέση μεταξύ της γενικής παραβατικότητας, λαμβάνοντας υπόψιν την εμπλοκή των φιλάθλων και αθλητών με τον αθλητισμό ξεχωριστά, ως προς την παραβατικότητα που εκδηλώνουν στο πλαίσιο της συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η υπόθεση 1 επαληθεύτηκε μερικώς, καθώς η γενική παραβατικότητα μπορούσε να εξηγήσει τις παραβατικές συμπεριφορές των αθλητών, στον αθλητικό τομέα. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι όσο πιο υψηλή γενική παραβατικότητα έχει ο αθλητής, τόσο πιο υψηλή θετική προσαρμοστικότητα θα παρουσιάσει, εκδηλώνοντας μειωμένες παραβατικές συμπεριφορές. Σημαντικό στοιχείο που υπονοεί, ότι ο αθλητισμός ωφελεί κυρίως τα παραβατικά άτομα σε διάφορους τομείς της ζωής τους. Από τις αναλύσεις παλινδρόμησης που έγιναν ξεχωριστά για κάθε ομάδα, φάνηκε, επίσης, ότι οι συμμετέχοντες με μέτρια ή υψηλά επίπεδα γενικής παραβατικότητας είχαν πιο θετικές συμπεριφορές ως αποτέλεσμα της εμπλοκής τους σε αθλητικές διοργανώσεις. Όμως, παράλληλα, στη διερεύνηση των συγκεκριμένων μεταβλητών, φάνηκε ότι οι αθλητές με

υψηλή γενική παραβατικότητα, έχουν υψηλό ρίσκο να παρουσιάσουν παραβατικές συμπεριφορές και στο πλαίσιο των αθλητικών διοργανώσεων, εμφανίζοντας έτσι αρνητική προσαρμοστικότητα. Αυτό υποδηλώνει ότι τουλάχιστον για την ομάδα των συμμετεχόντων που έχουν ψηλά επίπεδα γενικής παραβατικότητας, η εμπλοκή στον αθλητισμό μπορεί να επιφέρει σημαντική βελτίωση στην ποιότητα ζωής τους και υψηλότερη θετική προσαρμοστικότητα, αλλά ταυτόχρονα η εμπλοκή τους σε αθλητικές διοργανώσεις ως αθλητές μπορεί να επιφέρει σημαντικά επίπεδα αρνητικής προσαρμοστικότητας. Γενικά, έχουν υψηλό ρίσκο, αλλά και ψηλούς προστατευτικούς παράγοντες, οπότε η συμπεριφορά τους εξαρτάται είτε από άλλους παράγοντες του πλαισίου, είτε από χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους.

Η 2^η υπόθεση επιβεβαιώθηκε, καθώς φάνηκε ότι φίλαθλοι με γενικά χαμηλή παραβατικότητα στη ζωή τους, κατά τη διάρκεια των αθλητικών διοργανώσεων μπορεί να παρουσιάσουν αυξημένες παραβατικές συμπεριφορές. Όσον αφορά στην υπόθεση 3, η επαλήθευσή της υποστηρίχθηκε με το αποτέλεσμα ότι η υψηλή ταύτιση του οπαδού με την ομάδα, μπορεί να προκαλέσει αυξημένη τάση για παραβατικότητα στο πλαίσιο των αθλητικών διοργανώσεων. Συγκεκριμένα, το πόσο συχνά αποφεύγουν οι συμμετέχοντες να κάνουν παρέα με άτομα που υποστηρίζουν μια άλλη ομάδα, φάνηκε να είναι ο πιο σημαντικός προγνωστικός παράγοντας για την εκδήλωση παραβατικότητας στο πλαίσιο της ομάδας.

Σε αρχικό στάδιο, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας δείχνουν ότι όσο πιο πολλή γενική παραβατικότητα παρουσίαζαν οι συμμετέχοντες, τόσο περισσότερη ήταν η παραβατικότητα που παρουσίαζαν στο πλαίσιο των αθλητικών διοργανώσεων ως φίλαθλοι. Με αυτά τα ευρήματα συμφωνούν οι Donahue και Wann (2009), οι οποίοι έδειξαν ότι φίλαθλοι που έχουν γενικότερα δυσλειτουργία και ψηλά επίπεδα παραβατικότητας στην καθημερινή ζωή, πιθανόν να εκδηλώσουν παραβατικότητα σε μεγάλο βαθμό κατά τις αθλητικές δραστηριότητες θεωρώντας κατάλληλες την σωματική και λεκτική επιθετικότητα.

Παρόλο που οι αναλύσεις συσχέτισης έδειξαν ότι η γενική παραβατικότητα των αθλητών δεν συνδέεται σημαντικά με τη θετική προσαρμοστικότητά τους, οι αναλύσεις παλινδρόμησης έδειξαν ότι υπήρχε σημαντική σχέση του αθλητισμού με την ανάπτυξη θετικής προσαρμοστικότητας, ιδιαίτερα για τους αθλητές με μέτρια ή ψηλά επίπεδα γενικής παραβατικότητας. Αυτό, φαίνεται να μην υποστηρίζεται από την μελέτη των Gardner και συνεργατών (2011), καθώς έδειξε ότι οι έφηβοι που συμμετείχαν σε αθλητικές δραστηριότητες ήταν πιο πιθανόν να εκδηλώσουν παραβατικότητα από αυτούς που ασχολούνταν με άλλου είδους δραστηριότητες. Οι Spruijt και συνεργάτες (2016) επίσης έδειξαν ότι δεν υπήρχε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της άθλησης σε ομάδα και της ανήλικης παραβατικότητας, ενώ οι Schaefer και Petkovsek (2017) ανέφεραν ότι η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες ως αθλητές, δεν ήταν ένας παράγοντας αποτροπής παραβατικών συμπεριφορών.

Το εύρημα της παρούσας μελέτης υποστηρίζεται από μια σειρά σύγχρονων ερευνών της υφιστάμενης βιβλιογραφίας (Lee & Lim, 2019· Khan & Khan, 2018· Spruijt et al., 2018). Συγκεκριμένα, η έρευνα των Khan και Khan (2018), έδειξε ότι οι αθλητές απέφευγαν να εμπλακούν σε επιθετικές συμπεριφορές. Ταυτόχρονα, από μια άλλη έρευνα φάνηκε ότι η αντιμετώπιση της παραβατικότητας με πρόγραμμα πρόληψης βασισμένο στην εμπλοκή με αθλητισμό, έχει ψηλά ποσοστά επιτυχίας (Spruijt et al., 2018).

Συνεχίζοντας, η αρνητική προσαρμοστικότητα φάνηκε να έχει αρνητική σημαντική συσχέτιση με τη γενική παραβατικότητα των αθλητών. Άτομα με υψηλή γενική παραβατικότητα, επωφελούνταν περισσότερο από τις άλλες δύο ομάδες καθώς είχαν περισσότερη πιθανότητα να αποκτήσουν θετική προσαρμοστικότητα μέσα από τη συμμετοχή τους στον αθλητισμό. Παράλληλα, όμως, η υψηλή γενική παραβατικότητα μπορούσε να προβλέψει σε μεγάλο βαθμό τις παραβατικές συμπεριφορές και στις αθλητικές δραστηριότητες που συμμετείχαν οι αθλητές. Αυτό δείχνει ότι είναι σημαντικό να εξεταστούν περαιτέρω οι παράγοντες που συνεισφέρουν στην προσαρμοστικότητα των αθλητών, καθώς φαίνεται να υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που είναι εξίσου σημαντικοί με τη συμμετοχή τους σε αθλητικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα, στην έρευνα των

Spruit και συνεργατών (2016), φάνηκε ότι ο βαθμός μείωσης της παραβατικότητας μέσω του αθλητισμού, εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Μερικοί απ' αυτούς μπορεί να είναι τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμων (το φύλο και η εκπαίδευση), όπως, επίσης, οι επιδράσεις από το περιβάλλον τους και κάποιες ειδικές παράμετροι που μπορεί να λαμβάνουν χώρα σε αθλητικές διοργανώσεις, όπως την συμπεριφορά του προπονητή.

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας βρίσκονται σε συμφωνία με την προηγούμενη έρευνα των Courtney και Wann (2010), η οποία έδειξε ότι η δυσλειτουργικότητα του οπαδού και η υψηλή ταύτισή του με την ομάδα, μπορεί να αποτελέσουν ισχυρούς προγνωστικούς παράγοντες και για την εκδήλωση πράξεων εκφοβισμού, δηλαδή συστηματικής επιθετικότητας προς άλλα άτομα. Επιπλέον, συμφωνεί με τα ευρήματα των Wann και συνεργατών (2005) που έδειξαν ότι εάν εξασφαλιζόταν η ανωνυμία των φιλάθλων, ήταν πρόθυμοι να διαπράξουν παραβατικές συμπεριφορές εφόσον είχαν υψηλή ταύτιση με την ομάδα.

Από την άλλη, τα συμπεράσματα των Gardner και συνεργατών (2011) έδειξαν ότι οι έφηβοι αθλητές που διέμεναν σε αστικές περιοχές μπορεί να έχουν περισσότερες πιθανότητες για εκδήλωση παραβατικότητας, από αυτούς που δεν είναι αθλητές και συμμετέχουν σε άλλες δραστηριότητες εκτός του αθλητισμού. Συνεπώς, αυτά έρχονται σε αντίθεση με τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης, αφού φάνηκε ότι άτομα με υψηλή γενική παραβατικότητα, μπορούσαν να επωφεληθούν μέσω του αθλητισμού, παρουσιάζοντας υψηλή θετική προσαρμοστικότητα και αποφυγή των παραβατικών συμπεριφορών στο πλαίσιο των αθλητικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, τα ευρήματα της έρευνας μας δεν συμφωνούν με αυτά της μελέτης των Spruit και συνεργατών (2016), που υποστήριξε την απουσία στατιστικά σημαντικής συσχέτισης μεταξύ συμμετοχής σε αθλήματα και ανήλικης παραβατικότητας.

Το εύρημα που αφορά την υψηλή εκδήλωση παραβατικότητας μέσω της υψηλής ταύτισης με την ομάδα, συμφωνεί με ένα σημαντικό αριθμό μελετών (π.χ. Haji et al., 2016· Martin et al., 2017· Rees et al., 2015). Επίσης, η ταύτιση με την ομάδα εξηγείται από αρκετές θεωρίες, καθώς προσέλκυσε εδώ και δεκαετίες το ερευνητικό ενδιαφέρον (π.χ., Θεωρία Κοινωνικής Ταυτότητας και Θεωρία Αυτό-κατηγοριοποίησης) (Tajfel & Turner, 1979· Turner, 1982, 1985· Hogg & McGarty, 1990).

Ένας πιθανός λόγος για τον οποίο δεν υπάρχει συμφωνία με τα ευρήματα άλλων ερευνητών μπορεί να είναι οι διαφορές στην κουλτούρα. Επιπλέον, άλλοι πιθανοί παράγοντες μπορεί να είναι η διαφορετική ηλικιακή ομάδα που χρησιμοποιήθηκε, το διαφορετικό μέγεθος δείγματος, όπως επίσης και το διαφορετικό εργαλείο αξιολόγησης των βασικών μεταβλητών.

Όπως φάνηκε από αυτή τη μελέτη, η εκδηλωμένη συμπεριφορά του ατόμου διαφέρει από το εάν συμμετέχει σε μια αθλητική διοργάνωση ως αθλητής ή ως φιλάθλος. Ως εκ τούτου, δημιουργείται επιτακτική ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση της εκδηλωμένης συμπεριφοράς των ατόμων κατά τις αθλητικές διοργανώσεις, σε συνδυασμό με την ιδιότητα που φέρουν (αθλητές ή φιλάθλοι). Η παραβατικότητα μπορεί να παρουσιαστεί υπό διαφορετικές συνθήκες και με διαφορετική ένταση.

Στις προαναφερθείσες μελέτες φάνηκε ότι εάν ο αθλητισμός χρησιμοποιηθεί συνετά και προς όφελος της κοινωνίας, γνωρίζοντας τα οφέλη που προσφέρει, μπορεί να επιφέρει αξιοσημείωτα αποτελέσματα και συν τοις άλλοις την μείωση της παραβατικότητας. Φαίνεται ότι η αθλητική εκπαίδευση ως παρέμβαση για πρόληψη παραβατικότητας μπορεί να είναι επιτυχής με εμφανής βελτίωση σε διάφορους τομείς (Spruit, et al., 2018). Έτσι, η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες και η σωματική άσκηση μπορεί τελικά όντως να προκαλούν απαραίτητες μεταβολές στην κοινωνία που οδηγούν στη μείωση των παραβατικών συμπεριφορών (Parker et al., 2019).

Όπως φάνηκε από αυτή τη μελέτη, η εκδηλωμένη συμπεριφορά του ατόμου διαφέρει από το εάν συμμετέχει σε μια αθλητική διοργάνωση ως αθλητής ή ως φιλάθλος. Ως εκ τούτου, δημιουργείται επιτακτική ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση της εκδηλωμένης συμπεριφοράς των ατόμων κατά τις αθλητικές

διοργανώσεις, σε συνδυασμό με την ιδιότητα που φέρουν (αθλητές ή φίλαθλοι). Η παραβατικότητα μπορεί να παρουσιαστεί υπό διαφορετικές συνθήκες και με διαφορετική ένταση.

Στις προαναφερθείσες μελέτες φάνηκε ότι εάν ο αθλητισμός χρησιμοποιηθεί συνετά και προς όφελος της κοινωνίας, γνωρίζοντας τα οφέλη που προσφέρει, μπορεί να επιφέρει αξιοσημείωτα αποτελέσματα και συν τοις άλλοις την μείωση της παραβατικότητας. Φαίνεται ότι η αθλητική εκπαίδευση ως παρέμβαση για πρόληψη παραβατικότητας μπορεί να είναι επιτυχής με εμφανής βελτίωση σε διάφορους τομείς (Spruit et al., 2018). Έτσι, η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες και η σωματική άσκηση μπορεί τελικά όντως να προκαλούν απαραίτητες μεταβολές στην κοινωνία που οδηγούν στη μείωση των παραβατικών συμπεριφορών (Parker et al., 2019).

Θα ήταν χρήσιμο οι μελλοντικές έρευνες να εστιάσουν στην κατανόηση των διαφορών μεταξύ των δύο ιδιοτήτων (αθλητής ή φίλαθλος) ως προς τα επίπεδα παραβατικότητας που εκδηλώνουν στο πλαίσιο των αθλητικών δραστηριοτήτων. Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει με τη χρήση πιο προηγμένης μεικτής μεθοδολογίας που να συμπεριλαμβάνει συνεντεύξεις, γνωστικά έργα και καταγραφή των απαντήσεων των συμμετεχόντων μέσω βιντεοσκόπησης σε πιθανά σενάρια που αφορούν τη διαπροσωπική τους συμπεριφορά στα πλαίσια των αθλητικών διοργανώσεων. Επίσης, παρόλο που τα ευρήματα της παρούσας έρευνας έχουν σημαντικές προεκτάσεις, είναι σημαντικό να επαληθευτούν σε μεγαλύτερο δείγμα και σε άλλη κουλτούρα.

Οι μελλοντικές έρευνες χρειάζεται να απαντήσουν στο κατά πόσο οι προστατευτικοί παράγοντες που διαθέτουν κάποια άτομα, αποτρέπουν την παρουσία παραβατικών συμπεριφορών, ενώ συμμετέχουν σε οργανωμένα σύνολα, όπως αυτό της αθλητικής ομάδας. Παράλληλα, θα ήταν σημαντικό να συμπεριλάβουν άλλους πιθανούς παράγοντες που αλληλεπιδρούν για την εμφάνιση θετικής ή αρνητικής προσαρμοστικότητας των αθλητών κατά την συμμετοχή τους σε αθλητικές διοργανώσεις, ώστε να διευκρινιστούν οι παράμετροι που αποτελούν παράγοντες κινδύνου, αλλά και προστατευτικούς παράγοντες (π.χ. σχέση με προπονητή, χαρακτηριστικά σκληρότητας, παρορμητικότητα, στόχοι από εμπλοκή σε αθλητισμό κλπ.). Επιπλέον, θα ήταν ενδιαφέρον να απαντήσουν στο ποιοι παράγοντες συμβάλλουν στο να εκδηλωθούν παραβατικές συμπεριφορές εντός του αθλητικού χώρου, από φίλαθλους που γενικά έχουν χαμηλή παραβατικότητα σε άλλα πλαίσια της ζωής τους. Αυτό, είναι σημαντικό να διερευνηθεί επειδή υπάρχει το ενδεχόμενο άτομα με παραβατικό προφίλ να αρχίζουν να υποστηρίζουν μια ομάδα φανατικά, λαμβάνοντας μέρος σε βίαιες πράξεις, ώστε να εκτονώσουν και να εκφράσουν τις ορμές τους.

Οι περιορισμοί της παρούσας έρευνας συμπεριλαμβάνουν τη δυσαναλογία του μεγέθους του δείγματος ως προς το φύλο, καθώς ο γενικός πληθυσμός των φίλαθλων φαίνεται να εκπροσωπείται από το αρσενικό φύλο στην πλειοψηφία του. Ταυτόχρονα, το δείγμα της παρούσας μελέτης είναι ευκαιριακό και δεν υπήρξαν συγκεκριμένα κριτήρια για την συμπερίληψη ή τον αποκλεισμό συμμετεχόντων για την σύσταση του. Επίσης, τα ευρήματα βρέθηκαν κατόπιν χρήσης ερωτηματολογίου βασισμένο σε αυτό-αναφορές και υπάρχει η πιθανότητα οι συμμετέχοντες να μην απαντούσαν με ειλικρίνεια. Ως εκ τούτου, η δυσκολία εξακρίβωσης της αλήθειας των συμμετεχόντων, είναι επίσης ένας περιορισμός καθώς υπήρχε έλλειψη άλλων πληροφοριοδοτών και μη χορήγηση κάποιας κλίμακας κοινωνικής επιθυμητότητας. Επιπλέον, το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο, καθώς κανένα από τα διαθέσιμα εργαλεία δεν ταίριαζε με τους σκοπούς της έρευνας. Τέλος, τα δεδομένα της παρούσας έρευνας είναι συγχρονικά, γεγονός που αποτελεί ένα ακόμη περιορισμό, αφού τα διαχρονικά δεδομένα θα μπορούσαν να δώσουν περισσότερες πληροφορίες ως προς την αιτιακή σχέση μεταξύ των μεταβλητών και να εξηγήσουν με περισσότερη ακρίβεια κάποιες συμπεριφορές.

Ανακεφαλαιώνοντας, τα βασικά ευρήματα της μελέτης αφορούν στους φίλαθλους και τους αθλητές. Όσον αφορά στους αθλητές, φάνηκε ότι άτομα με μέτρια ή υψηλή γενική παραβατικότητα μπορεί να παρουσιάσουν υψηλή θετική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο του αθλητισμού και να μην προβαίνουν σε παραβατικές συμπεριφορές. Ταυτόχρονα, όμως, αθλητές με υψηλή γενική παραβατικότητα διαθέτουν και υψηλό ρίσκο

εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών κατά τις αθλητικές δραστηριότητες, δηλαδή αρνητική προσαρμοστικότητα. Χρίζει περαιτέρω διερεύνησης των επιμέρους μηχανισμών και παραμέτρων που καθορίζουν το κατά πόσο η συμμετοχή στις αθλητικές δραστηριότητες δύναται να οδηγή σε θετική ή αρνητική προσαρμοστικότητα στο πλαίσιο παραβατικών συμπεριφορών που αφορούν στην αθλητική συμπεριφορά. Για τους φίλαθλους, φάνηκε ότι οι συμμετέχοντες με γενικά χαμηλή παραβατικότητα, υπάρχει πιθανότητα να εμφανίσουν υψηλή συχνότητα σε παραβατικές συμπεριφορές κατά τις διοργανώσεις που αφορούν στην ομάδα τους. Παράλληλα, φίλαθλοι με υψηλή ταύτιση με την ομάδα τους είναι πιο πιθανό να προβούν σε παραβατικές πράξεις.

Βιβλιογραφία

- Agans, J. P., Johnson, S. K., & Lerner, R. M. (2017). Adolescent Athletic Participation Patterns and Self-Perceived Competence: Associations With Later Participation, Depressive Symptoms, and Health. *Journal of Research on Adolescence*, 27(3), 594-610. <https://doi.org/10.1111/jora.12301>
- Begg, D. J., Langley, J. D., Moffitt, T., & Marshall, S. W. (1996). Sport and delinquency: an examination of the deterrence hypothesis in a longitudinal study. *British journal of sports medicine*, 30(4), 335-341. <https://doi.org/10.1136/bjism.30.4.335>
- Britt, C. L., & Costello, B. J. (2015). Strength of control theory. In F. T. Cullen et al. (eds). *Advances in Criminological Theory*, 19. *Challenging Criminological Theory: The legacy of Ruth Rosner Kornhauser* (pp. 167-191). Transaction. <https://doi.org/10.4324/9781315081601-9>
- Busseri, M. A., Costain, K. A., Campbell, K. M., Rose-Krasnor, L., & Evans, J. (2011). Brief report: Engagement in sport and identity status. *Journal of adolescence*, 34(5), 1087-1091. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.06.004>
- Coalter, F. (2013). 'There is loads of relationships here': Developing a programme theory for sport-for-change programmes. *International Review for the Sociology of Sport*, 48(5), 594-612. <https://doi.org/10.1177/1012690212446143>
- Collins, M. F., & Kay, T. (2014). *Sport and social exclusion* (2nd ed.). Routledge.
- Cooper, J. A., Walsh, A., & Ellis, L. (2010). Is criminology moving toward a paradigm shift? Evidence from a survey of the American Society of Criminology. *Journal of Criminal Justice Education*, 21(3), 332-347. <https://doi.org/10.1080/10511253.2010.487830>
- Cottingham, M. D. (2012). Interaction ritual theory and sports fans: Emotion, symbols, and solidarity. *Sociology of Sport Journal*, 29(2), 168-185. <https://doi.org/10.1123/ssj.29.2.168>
- Courtney, J. J., & Wann, D. L. (2010). The relationship between sport fan dysfunction and bullying behaviors. *North American Journal of Psychology*, 12(1), 191-198. Retrieved on 01/06/2019 from https://www.researchgate.net/publication/289256237_The_relationship_between_sport_fan_dysfunction_and_bullying_behaviors
- Cullen, F. T. (2011). Beyond adolescence-limited criminology: Choosing our future—the American Society of Criminology 2010 Sutherland address. *Criminology*, 49(2), 287-330. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2011.00224.x>
- Donahue, T., & Wann, D. L. (2009). Perceptions of the appropriateness of sport fan physical and verbal aggression: Potential influences of team identification and fan dysfunction. *North American Journal of Psychology*, 11(3), 419-428. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/289151925_Perceptions_of_the_appropriateness_of_sport_fan_physical_and_verbal_aggression_Potential_influences_of_team_identification_and_fan_dysfunction_on_09/05/2019
- Ekeland, E., Heian, F., & Hagen, K. (2005). Can exercise improve self-esteem in children and young people? A systematic review of randomised controlled trials. *British Journal of Sports Medicine*, 39(11), 792-798. <https://doi.org/10.1136/bjism.2004.017707>
- Freud, S. (1921). *Ψυχολογία των μαζών και ανάλυση του Εγώ*. Επίκουρος.

- Gardner, M., Roth, J., & Brooks-Gunn, J. (2011). Sports participation and juvenile delinquency: The role of the peer context among adolescent boys and girls with varied histories of problem behavior. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 1(S), 19-37. <https://doi.org/10.1037/a0014063>
- Haji, R., McKeown, S., & Ferguson, N. (2016). Social identity and peace psychology: An introduction. In S. McKeown, R. Haji, & N. Ferguson (Eds.), *Understanding peace and conflict through social identity theory: Contemporary global perspectives*, 15-20. Springer International. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-29869-6>
- Hogg, M. A., & McGarty, C. (1990). Self-categorization and social identity. In D. Abrams & M. A. Hogg (Eds.), *Social identity theory: Constructive and critical advances* (pp. 10-27). Harvester Wheatsheaf.
- Khan, S., & Khan, S. (2018). Sports participation controlling delinquent behavior among the college students. *The spark*, 3(1), 92-99. Retrieved on 26/06/2019 from <https://pdfs.semanticscholar.org/5f1f/230181b9091162719f38b33f31eaa0a9dao3.pdf>
- Laborde, S., Guillén, F., & Watson, M. (2017). Trait emotional intelligence questionnaire full-form and short-form versions: Links with sport participation frequency and duration and type of sport practiced. *Personality and Individual Differences*, 108, 5-9. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.11.061>
- Lee, Y., & Lim, S. (2019). Effects of sports activity on sustainable social environment and juvenile aggression. *Sustainability, MDPI, Open Access Journal*, 11(8), 2279-2288. <https://doi.org/10.3390/su11082279>
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195187526.001.0001>
- Martin, L. J., Balderson, D., Hawkins, M., Wilson, K., & Bruner, M. W. (2017). Groupness and leadership perceptions in relation to social identity in youth sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 29(3), 367-374. <https://doi.org/10.1080/10413200.2016.1238414>
- Misener, K. E., & Doherty, A. (2012). Connecting the community through sport club partnerships. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 4(2), 243-255. <https://doi.org/10.1080/19406940.2012.674962>
- Morgan, H., Parker, A., Meek, R., & Cryer, J. (2019). Participation in sport as a mechanism to transform the lives of young people within the criminal justice system: an academic exploration of a theory of change. *Sport, Education and Society*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1674274>
- Nichols, G. (2010) *Sport and Crime Reduction: The Role of Sports in Tackling Youth Crime*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203089156>
- O'Donnell, C., Sandford, R., & Parker, A. (2019). Physical education, school sport and looked-after-children: Health, wellbeing and educational engagement. *Sport, Education and Society*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1628731>
- Parker, A., Meek, R., & Lewis, G. (2014). Sport in a youth prison: Male young offenders' experiences of a sporting intervention. *Journal of Youth Studies*, 17(3), 381-396. <https://doi.org/10.1080/13676261.2013.830699>
- Parker, A., Morgan, H., Farooq, S., Moreland, B., & Pitchford, A. (2019). Sporting intervention and social change: Football, marginalised youth and citizenship development. *Sport, Education and Society*, 24(3), 298-310. <https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1353493>
- Poulton, E. (2008). Toward a cultural sociology of the consumption of "fantasy football hooliganism". *Sociology of Sport Journal*, 25(3), 331-349. <https://doi.org/10.1123/ssj.25.3.331>
- Rees, T., Haslam, S. A., Coffee, P., & Lavallee, D. (2015). A social identity approach to sport psychology: Principles, practice, and prospects. *Sports medicine*, 45(8), 1083-1096. <https://doi.org/10.1007/s40279-015-0345-4>
- Sandford, R. A., Duncombe, R., & Armour, K. M. (2008). The role of physical activity/sport in tackling youth disaffection and anti-social behaviour. *Educational Review*, 60(4), 419-435. <https://doi.org/10.1080/00131910802393464>
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. *Monterey: Brooks-Cole*, 33(4), 33-47.

- Turner, J. C. (1985). *Social categorization and the self-concept: A social cognitive theory of group behavior*, 2, 77-122.
- Turner, J. C. (1982). Towards a cognitive redefinition of the social group. *Social identity and intergroup relations*, 1(2), 15-40.
- Quarmby, T. (2014). Sport and physical activity in the lives of looked-after children: A 'hidden group' in research, policy and practice. *Sport, Education and Society*, 19(7), 944-958. <https://doi.org/10.1080/13573322.2013.860894>
- Schaefer, B. P., & Petkovsek, M. A. (2017). Adolescent use of opioids and stimulants: testing the influence of peers, self-control, and sports participation. *Criminal Justice Studies*, 30(4), 365-380. <https://doi.org/10.1080/1478601X.2017.1325365>
- Spruit, A., Van Vugt, E., van der Put, C., van der Stouwe, T., & Stams, G. J. (2016). Sports participation and juvenile delinquency: A meta-analytic review. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(4), 655-671. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0389-7>
- Spruit, A., van der Put, C., Van Vugt, E., & Stams, G. J. (2018). Predictors of intervention success in a sports-based program for adolescents at risk of juvenile delinquency. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(6), 1535-1555. <https://doi.org/10.1177/0306624X17698055>
- Strathdee, R. (2013). Reclaiming the disengaged: Reform of New Zealand's vocational education and training and social welfare systems. *Research in Post-Compulsory Education*, 18(1-2), 29-45. <https://doi.org/10.1080/13596748.2013.755808>
- Stylianou, I., Charalampous, K., & Stavrinides, P. (2019). Psychopathic traits and adolescents' delinquency: A short-term longitudinal study. *European Journal of Developmental Psychology*, 16(4), 417-432. <https://doi.org/10.1080/17405629.2018.1438887>
- Wann, D. L., Culver, Z., Akanda, R., Daglar, M., De Divitiis, C., & Smith, A. (2005). The effects of team identification and game outcome on willingness to consider anonymous acts of hostile aggression. *Journal of Sport Behavior*, 28(3), 282-294. Retrieved on 03/06/2019 from <https://www.researchgate.net/publication/232498784TheEffectsofTeamIdentificationandGameOutcomeonWillingnesstoConsiderAnonymousActsofHostileAggression>
- Wann, D. L., Hunter, J. L., Ryan, J. A., & Wright, L. A. (2001). The relationship between team identification and willingness of sport fans to consider illegally assisting their team. *Social Behavior and Personality: an International Journal*, 29(6), 531-536. <https://doi.org/10.2224/sbp.2001.29.6.531>

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ | RESEARCH PAPER

Delinquent behaviors in group sports: predictive variables for athletes and fans

Maria THOMA¹, Myria IOANNOU¹, & Panayiotis STAVRINIDES¹¹ Department of Psychology, University of Cyprus, Nicosia, Cyprus

KEYWORDS

athletes,
delinquency,
fans,
sport events,
team identification

CORRESPONDENCE

Maria Thoma,
12, Rembrant street, 6057
Larnaca, Cyprus,
email:
maria.t.thoma@hometown.com

ABSTRACT

A considerable number of delinquent behaviors presented by young people do happen in the context of sport events. The present study aims to (a) examine the impact of the involvement in an athletic team, either as a fan or as an athlete, on delinquent behaviors and (b) investigate team identification as a predictive factor of the involvement in delinquent behaviors. The study followed a cross-sectional design. The participants were 222 participants with a mean age of 23,5 years who completed a self-report questionnaire measuring the extent of involvement in sports and sport events, the levels of general delinquent behaviors outside of sport events and delinquent behaviors in sport events, and the degree of team identification. Based on the regression analyses performed, the present study supports that both athletes and fans were significantly involved in delinquent behaviors happening in the context of sport events. Being identified with your team was a statistically significant predictor of the delinquent behaviors of fans, even for those with low overall delinquency outside of sport events. The findings of the present study have practical implications and the discussion emphasizes on the need to develop suitable, research-informed interventions to reduce delinquent behaviors taking place in sport events.